

Magyarország a magyaroké

„Mi függetlenség, száz hol éhezik, / Ha az egyes jármába nem hajol” – kérdezi Ádám a madáchi *Tragédia* londoni színében, a bűntenyészet közepette, ahol „nyervágy, haszonlesés” uralkodik, minden „önzéstelen emelkedettséget” kiiktatva. Ahol a szabad verseny a gyengét alávétő erőfölényben tombolja ki magát, s érvényesít gátlástalan farkastörvényeket. De ahol a kényszerré züllesztett és tudománynak tekintett szabályok önkénye rendezkedik be, rögtön utána a falanszterben, onnan pedig a hon, a haza fogalma száműzetik azonnal. Se költészet – autentikus kultúra –, se igazságosság, se múlthoz-jövőhöz kötő, bensőséges hagyományokra épülő otthonvilág, hazaszeretet, se természetes egyenlőség, se szabadság: lényegében se itt, se ott tehát (bármily kecsegtető logikai újításokat – egymást korrigálni kívánó ellentéteket vagy különbségeket – próbálgat e kétféle sikertelen eszmemegvalósítási kísérlet). Az alantasságba torkolló versenyszabadság és az álracionalizmust hirdető uniformizáció egyaránt a materialitás, az anyagelvűség, a nyers, istentelen-embertelen anyagiasság megszállottja: hangoztatott eszméi kiábrándító kudarcba, teljes csalódást keltő kilátástalanságba fordulnak. Önmagát csúfolja meg mind a szabadság, mind az egyenlőség célképzete, ha éppen a humanitás antropológiai és kultúrateremtő lényegét, a lelki, erkölcsi, szellemi értékek prioritását és magasabbrendűségét tagadja meg. Ha éppen valódi testvériség nélkül sorvasztja állattá vagy géppé az embert. A szabadságfétis önző jogot formál mások szabad tönkretételére, a totális egyenlősítés viszont az eredendően sokszerű-sokarcú személyes és genuin társas emberség hatalmi elfojtására. Így is, úgy is a rabság, a szolgaság rendszerének feltétel és fenntartás nélküli intézményesítésére.

S ha Madách zseniális látnokként előrevetítette e tévutakat is, utána mások, köztük például Szabó Dezső, hosszasan vagy pontosan ecsetelik is mindkét irány végleteinek elviselhetetlenségét. Mert csak a szabadságésmény intézmé-

BERTHA ZOLTÁN (1955) Debrecenben élő irodalomtörténész, kritikus, a Károli Gáspár Református Egyetem docense. Számos tanulmánykötete és monográfiája (többek között Sütő Andrásról, Bálint Tiborról) a határon túli, erdélyi magyar irodalommal foglalkozik. Legutóbbi könyve: *Sorsmetszetek* (2012).

nyes biztosítékainak és garanciáinak a megalkotása nyújthat reményteli távlatot, s nem a megszüntetése, kiküszöbölése. Valamiként szabadság, egyenlőség, testvériség vezérideáinak a kényes egyensúlya, együttes konstrukciója, szintézise. Mert egyfelől ha a francia forradalom korában még nem lehetett szavatolni az egyes szabadságokat, akkor nem is derült ki, hogy a liberalizmus elengedhetetlen része „a liberális lehetőségek egyetemes védelme, a demokráciának és a demokratikus szabadságoknak pedig: a demokratikus viszonyok és szabadságok intézményes biztosítása. Így aztán minden demokratikus szabadság az önmagával halálos ellentétű, a saját magát megölő zsarnoksággokká fejlődhetett. A gazdasági szabadverseny gazdasági diktatúrákká. A sajtószabadság, mely a lelkiismereti szabadság intézményes kifejezője volt: a sajtó minden lelkiismereti szabadságot eltipró zsarnokságává. A szellemi, a kulturális szabadverseny: az üzletnek a termő szabadságot végzetesen megnyirbáló mindenhatóságára és szellemi trösztök sarlatán vagy torz diktatúráira” – fejegette költői-vizionárius tirádaiban megannyiszor Szabó Dezső. S hogy másfelől az ezt felismerő tiltakozás, ressentiment vagy lázadás ellenben csupán a másik típusú politikai totalitarizmushoz vezetett: az államdiktatúra, a kollektívumra hivatkozó homogenizáció parancsuralmához. Az egyén, az eredetileg minden organikus sajtószabadságában és különféleségében önértéket hordozó szubjektum az állammonopólium életszerűtlen tárgyává – pusztá „dolgozó sejtjévé” – történő szélsőséges lefokozása során az önérdekű hatalom az individuumot „már születése percében birtokába, akaratába, üzemébe veszi, s a koporsóig egy pillanatra sem engedi ki kezeiből. [...] Az egyén élettermése csak annyiban jogosult, amennyiben az Állam életcéljait szolgálja: ideologikus, gazdasági vagy hatalmi érdekeit. Az irodalom csak Állam-irodalom, a művészet csak Állam-művészet, a kultúra csak Állam-kultúra, a gazdasági alkotás csak Állam-gazdaság, a sajtó csak Állam-sajtó lehet [...] a csecsemő, az ifjú, a meglett ember, az öreg, a nő és a férfi: mind, mind csak Kőműves Kelemennék: akiknek csak az az értelmük, hogy beépítsék őket e mindenek fölé rohanó vár testébe. Az egyén csak atom, melynek az Állam ad értelmet, formát, tartalmat, akaratot és célt.” „A közélet legszélesebb kirakatában sokgyermekes proletáranyák történelem-intéző ajkaktól homlokukon csókoltatnak, s szétragyogó jutalomban kapják meg a leendő kis újoncra befektetett anyatej állami megtérítését. Proletárcsecsemők történelem-intéző kebelre szorítottatnak olyan ünnepélyességgel, mintha máris hősi halottak, ismeretlen katonák volnának. Történelemintéző nagyságok övig vetkezve a munka soraiban szántanak, boronálnak, vetnek, kapálnak, aratnak, kalapácsolnak, szegeznek stb., mely ténykedések után meleg kézrázások történnek a nép boldogságtól ragyogó fiaival a filmgép éber felvevő szorgalma előtt” – óriási tömegünnepélyek keretében.

Ha tehát mindebben egyrészt a liberálkapitalizmus, másrészt a sztalinista kommunizmus jelenségeire ismerünk, ez a reveláció nem véletlenül kapcsolódhat össze mindkettő radikális kritikájával és elítélésével. A tévesen egymás korrekciójának törekvésével fellépő, a kilábalás látszatában tetszelgő – végül

önmaguk karikatúrájává és paródiájává silányuló – rendszerek szinte ugyanoda jutnak: a „modern politikai diktatúra éppúgy a korlátlan szabadverseny-demokrácia fejleménye, mint a gazdasági diktatúrák: a trösztök, a kartelek”. Kutyaharapást szőrivel. A zsákmány-liberalizmus zsákmány-állammal felváltó gyógyítási szemfényvesztése. A verseny feltételeinek egyenlősége sem az indulásnál, sem a verseny közben s aztán a felgerjedt orvoslási módszerek institucionalizálódásakor sem valósult meg. A baj forrása minden esetben a demokráciahiány – Szabó Dezsőnek a poétikus esszé köntösében kifejlő harmadikutas teóriái szerint. Az egyén és a közösség szerves összetartozását, elválaszthatatlan egységét reprezentáló „demokrácia az embertörténet, a történelmi közösségek természetes belső gravitációja, s amíg lesz emberi együttélés, lesz demokrácia”; ez „az ember emberré maradásának alapfeltétele”, nemkülönben „a történelmi közösségek szabad egyéni fejlődésének, a nemzetközi béke megtalálásának egyetlen egészséget jelentő útja”. Amíg nincsenek kiéptítve a természetjogi és humánontológiai egyenlőség demokratikus, az elbirtokolható élet-eszményeket megóvó és tovább örökítő emberies szerveződésformák társadalmi, szociális, nemzeti és nemzetközi garanciái és hazugság nélküli védőeszközei, addig menthetetlenül a külső-belső birodalmi hódítás és erőszak diadalmaskodik: ha „a bárány bármily fasizmus, nemzeti szocializmus, horogkereszt, nyilaskereszt, kaszáskereszt, fokoskereszt, bunkókereszt, görbe kard, egyenes kard vagy akármilyen más történelmi móka jegyében lép ideologikus közösségbe a farkassal, az eredmény mindig ugyanaz: a farkas felfal, a bárány felfalatik”.

A harmadik úthoz köthető felfogásmód és világszemlélet gondolat- és minőségigénye azután sokféle formában – Németh László, Kodolányi János, Tamási Áron, Gombos Gyula, Borbándi Gyula és mások társadalomelméleti és történelemfilozófiai jellegű kibontakoztatásában – demonstrálja az olyasféle esélyeket, amelyek napjainkban is relevánsak lehetnek mindenfajta szintézis-elvű hiteles koncepció fenntartásában. Az évezredek egzisztenciális traumákkal számot vető magyar út ily módon az önállóság, a független államiságban megtestesülő (egyben természetes külpolitikai alternatívaként is reprezentálható és funkcionáltatható) társadalmi-politikai önállóság, a feladhatatlan népi-nemzeti kulturális önazonosságra épülő nemzeti demokrácia eszményein túl ráadásul emberiség-horizontú elméleti-ideológiai lehetőségeket hordoz. Az olyannyiszor emlegetett „magyar hivatás” valami ilyesféle rámutatás arra, ami tarthatatlan, s arra, ami követhető.

Ahogy Szabó Dezső nem győzi hangsúlyozni a demokratikus szabadságjogok – az önkormányzatiság, az önrendelkezés, a szabad társuláson alapuló szövetkezetiség, a közösségi függetlenség és népi-nemzeti szuverenitás – mindenki feltétlen esély- és jogegyenlőségét képviselő, megerősítő intézményszerűségének a szükségességét, úgy Bibó István is leszögezi a népi írói-szellemi mozgalomról szólván: a népieknek, „túl a magyar realitáshoz való minden más mozgalomnál nagyobb közelségükön, van egy olyan jelentőségük, amelyik túlnő a magyar viszonylatokon, az ti., hogy egy olyan radikális mozgalmat testesítet-

tek meg, amelyik egyszerre foglalta magában a teljes társadalmi felszabadulás követelményét és a szabadságjogok teljességének és intézményszerű teljességének a követelményét, egy olyan szintézist, amelyet azóta is hiába próbálnak megtalálni a világot szétszabdoló ellentétes világnézetek, amelyek mind a szabadság központi ideológiájából vezetik le magukat anélkül, hogy ezt a kielégítő szintézist létre tudnák hozni.” És Gombos Gyula is azt nyomatékosítja, hogy a példaadó cél „évszázados igények valóra váltása lett volna, hogy a magyar nép gazdája legyen hazájának, s a saját képére és hasonlatosságára olyan országot teremtsen, melyben szabadon alkotva fejtheti ki és juttathatja érvényre önmagát”. Újabban pedig például Rákos Péter úgyszintén rögzíti: „A 'harmadik út', mely, mellest, mindig is éppen a nyíltan vagy álcázottan totális rezsimek mumusa volt, ma: tárt ajtó, visszhangzik tőle Európa, ha nem az egész glóbusz [...] mindenki egy kissé másképpen értelmezi: nem tudjuk, e harmadik út – sík mezőben hármass út? – milyen legyen, de nyilvánvaló, hogy kell. Annyi szent, hogy a harmadikutaság mint terminus ma már nem alkalmazható elmarasztaló vagy éppenséggel becsmérlő színezettel, s jelenkori heves ellenzői – mert azért vannak, mégpedig csőstül – csak önmagukra vethetnek, ha nevetségessé válnak.” Igen, mert a méltányosságba vetett hit, a jóra áhító utópia mindig autentikusabb történelemalakító szellemi és spirituális energia, mint az igazságtalanságok özönébe való beletörődés; „póz lesz, ha a történelmi erőket túlságosan tiszteljük, emberi természetünket tagadjuk meg. Handabandázni a történelem ellen: nevetséges; handabandázni a történelemmel együtt még nevetségesebb” – Németh Lászlót idézve. Aki élénken óv a történelem istenítésétől, éppúgy, mint mondjuk Karl Jaspers: „Nem szabad istenné tennünk a történelmet. Nem szabad elfogadnunk azt az istentelen maximát, hogy a történelem holmi végső ítélőszék. A történelem nem a végső fórum. A kudarc nem érv a transzcendenciában gyökerező igazság ellen.”

Sha lehetségesek, sőt léteznek eszmények, ideálképzetek individuálkapitalista alávettetések mechanizmusai, illetve kollektivisták és totalitáriánus terrorgépezetek között és fölött, vajon miért ne lennének elképzelhetők antihierarchikus állapotok bekebelező, bolsevik internacionalizmusokon és agresszív, globalizációs gyarmatosításokon, inváziókon túl és kívül is? A dekolonizációs eszmélékedések és a posztkoloniális stratégiák színes rengetege manapság már egyre élesebben veti fel mindenütt a közösségi autonómia, a kollektív emberjogi önszerveződés, az akár kispépi szabad önrendelkezés követelését; s eleveníti meg a károsan egyneműsítő globalizmus ellenbeszédéként konstituálódó, önfelszabadító diskurzus különböző szemnyitogató bölcséleti válfajait meg az azokat analizáló értelmezéseket Frantz Fanontól Edward W. Saidig vagy Stuart Hallig. Az ezerarcú posztkoloniális öntudatosság legfőbb és legjellegzetesebb közös karakterjegye per definitionem a függetlenség teleológiája, az impériumellenes küzdelem folytatása, az önállósulási, decentralizációs erőfeszítés s mindennek az önazonosságtudatnak és identitásharcnak a kulturális, irodalmi artikulációja. Elsődleges tehát a ragaszkodás a függetlenség elvéhez, azaz a nemzeti és

regionális céltudatosság vagy célratörés – ezzel együtt az eltávolodásnak a korábbi gyarmattapasztalatból kinövő igénye a birodalmi-hatalmi központosítás, a „monocentrizmus” hatásaitól; s az ilyen irodalmak megkülönböztető jegye pedig az afirmatív szembehelyezkedés feszültségének vállalása („what each of these literatures has in common beyond their special and distinctive regional characteristics is that they emerged in their present form out of the experience of colonization and asserted themselves by foregrounding the tension with the imperial power, and by emphasizing their differences from the assumptions of the imperial centre. It is this which makes them distinctively post-colonial” – Bill Aschcroft – Gareth Griffiths and Helen Tiffin: *The Empire Writes Back – Theory and Practice in Post-Colonial Literatures*. London–New York, 1989, Routledge). Vagy fogalmazhatjuk Sütő Andrással is: a cél az elkülönöződő (de persze soha nem elszigetelődő) „sajátosság méltóságának” a rangját és elismertetését megszerezni (a paradox igazság révén, miszerint „az emberek épp emberi különbségeikben lehetnek egyenlők. És csakis az egyenlőségben jut szóhoz a természetes különbözőségük”). Leela Gandhi (*Postcolonial Theory – A Critical Introduction*. 1998, Edinburgh University Press) egyenesen a „MacDonald’s-izmussal” is jelképezhető világhomogenizáció, a kiüresítő uniformizáció ellentpontjaként interpretálja ezeket a törekvéseket, amelyek tehát a nativizmus örök értékeszméje, valamint a nemzeti identitás metafizikája szerint is megkövetelik a teljes közösségi önmegvalósítást – ahogyan azt Terry Eagleton is kijelenti („the metaphysics of nationalism speak of the entry into full self-realization of a unitary subject known as the people”). A posztkoloniális társadalmakban és azok értelmiségi rétegeiben sürgős szüksége van tehát mind a gyarmati múlttal, mind az internacionális posztmodernizmussal szembeni önmeghatározásnak – szögezi le az Új Zéland-i kritikus, Simon During is („intellectuals in post-colonial societies thus reveal an urgent need to define themselves both against the identity given them by their colonial past and against international post-modernism” – *Postmodernism or postcolonialism?* című, Aschcrofték fentebb említett könyvében is idézett tanulmányában), jelezve továbbá, hogy a nemzetközi (és a sok esetben az érzékenységet bizonyosfajta érzéketlenséggel-értetlenséggel párosító, keverő) posztmodernitás, illetve a posztkoloniális nemzettudatok elengedhetetlen, legalábbis ellenfélszerű viszonyban állhatnak egymással („strongest enemies”). Mert még a formális függetlenség mögött is meghúzódhat bizonyos neokoloniális gazdasági, kulturális függőség („a country may be both post-colonial /in the sense of being formally independent/ and neo-colonial /in the sense of remaining economically and/or culturally dependent/ at the same time” – Ania Loomba: *Colonialism/Postcolonialism*. London–New York, 1998, Routledge). Ugyanis a szabadságlényegű, játékorientált, autoritásellenes és eklektikusan jelentésszkeptikus – a különösséget, a „másságot” („otherness”) pedig feltétlen kultusszal és mítosszal övező – posztmodern elméletileg bár megengedi a kultúrkülönbségek és identitásszínűségek pluralitását és diverzitását, a kulturális tényezők és tudatformák változatosságában azonban olykor nehe-

zen, korlátozottan képes határvonalat húzni polgáris versus etnocentrikus, xenofób („civic and ethnocentric”, „xenophobic”) nemzetközpontúság, védekező-ellenálló patriotizmus, illetve uralmi, agresszív, hegemonikus, zsarnoki-birodalmi („imperious, aggrandizing”) nacionalizmus közé (ahogyan például az ír filozófus Richard Kearney vagy Luke Gibbons is megállapítja). Holott a birodalmi hódítások áldozatai ugyanolyan tiszteletet parancsoló másságok, ha tesszik, mint bármelyik nép tulajdonságainak együttese. A közösségi identitásvédelem, az etnikai reneszánsz táplálta nemzeti paradigma evidenciái élesen eltérnek az őket semmibe vevő, öntelt világhatalmi nacionalizmusoktól. Összehasonlíthatatlanul mások azok a nacionalizmusok, amelyek emancipálnak („those that emancipate”), erősítve a közösség ősi jogát az önazonossághoz („those that affirm a community’s genuine right to self-identification”), mint azok, amelyek bebörtönöznek („those that incarcerate”) (Richard Kearney: *Postnationalist Ireland*. London–New York, 1997, Routledge). Általában nincs másokra nézve veszélye az olyan önfelelő tendenciáknak, amelyek azok körében jelennek meg, akiket őshonosként is sokáig idegeneknek tekintettek saját hazájukban, saját szülőföldjükön („in cultures whose [...] natives were considered strangers in their own land” – Luke Gibbons: *Transformations in Irish Culture*. 1996, Cork University Press). (Mintha a hódoltságok sorát megélt egész magyarság – „Bújt az üldözött...”, meg „Szerte nézett s nem lelé / Honját a hazában” – s a jelenkori elszakított [„hontalanított”) nemzetrészek magatartása is jellemezhető lenne ezzel.)

A „nemzet nem csupán előfeltétele a kultúrának, a kulturális élet pezsgésének, a kultúra folyamatos megújulásának és elmélyülésének, hanem követelmény is. Mindenekelőtt a nemzeti létért folyó harc szabadítja fel a kultúrát, nyit teret a kulturális alkotásnak. Később a nemzet teremti meg a kultúra számára a feltételeket, a kifejezés kereteit. A nemzet gyűjti össze azokat a különböző, nélkülözhetetlen elemeket, amelyek nélkül a kultúra nem lehet hiteles, érvényes, dinamikus, alkotóképes. Ugyancsak nemzeti jellege teszi majd fogékonyvá a kultúrát más kultúrákra, ez teszi lehetővé, hogy hasson más kultúrákra”; „a nemzeti újjászületésnek először is [...] életet kell lehelnie a nemzeti kultúrába”; „egyedül a nemzettudat [...] adhat nekünk egyetemes dimenziót” – állítja Fanon is. Az univerzalitás feltétlenül a historikus világban-lét szféráin keresztül közelíthető meg. (Az „egyetemes gyökerei is anyaföldben, hazaföldben nőnek” – Páskándi Gézát idézve.) A nemzeti létformának így megvan a maga kultúrantropológiája, de a metafizikai perspektívája, a mitikus, biblikus teológiája is. *A magyarságtudomány feladatait* körvonalazó Németh Lászlóval kifejezve: „Genezis, törvények (azaz a nemzetet teremtő sajátságok könyve), királyok története, krónikák, harc a jelenvaló állapotokkal, látomás, jóslat: ebből állt [...] a Biblia, s ebből kell állnia minden sorstudománynak, akár Krisztus előtt írják egy ezerrel, akár utána kettővel.” „Minden kultúra külön hangulat, állapot, mely színét, iramát minden életmegnyilvánulásba belekeveri. Ennek az állapotnak legmélyebb megnyilatkozása a vallásos érzés.”

A kultúra mint nemzeti kultúra is szent tehát. A magyar is hozzájárulás, többletnyújtás, jellegbővítés: az összemeri értékvilág és kultúrmindenség ki-tagadhatatlan része. Nem utánzója, másolója, szolgai visszhangja a másénak. Hanem méltó társa – az egyenrangú minőségi szeretetkapcsolat és kölcsönös megbecsülés jegyében. Tanulással és tanítással is kötődve a másikhoz. S mint demokratáknak: nem félni sem a mások, de a magunk megmaradásának csorbítatlan akaratótól sem. „A kultúrjavak Európában nemzetközies, de a kultúrák nemzetiek”, s így létkérdés a kulturális kihívás megválaszolása is: az, „hogy a magyar kultúra: gyarmati-e vagy autochton szellem-e, nem irodalomtörténeti, hanem hungarológiai kérdés” (Németh László). Az identitásnak – bármennyire is komplex, bonyolult képződmény vagy fenomén – pedig vannak stabil fogódzói, nagyjából elfogadható és betartható imperatívuszai (minden relativitáson felül, semmilyen értékteremtő szabadságot nem korlátozva, sőt éppen az akaratszabadságból folyó konstitutív értéketika teremtő géniuszához igazodva és emelkedve ezekkel). Ott kezdődik, „hogy az ember nem árulja el a hazáját; még ha rohadt is a hazája; ezt csinálja más; piszok munka; ember nem csinálja” – hangzik Ottlik Géza szállóigéje. „Magyar vagy, mert lengyel a lengyel, / mongol a mongol és dán a dán” – szól Utassy József költői szentenciája. És hányszor hallottam a lángelméjű Csengey Dénes barátom szuggesztív hanghordozásában – amikor nyíltszívű, nyíltsisakos kommunizmusellenes csatározásai közben pitiáner reálpolitikai (értsd: bugris nemzetietlenítő) megfontolásokra intették, amikor csitították, hogy nem muszáj a jellegzetes vagy tradicionális magyar értékeket annyira védeni, s hogy csak ne legyen semmi „magyarkodás”, hiszen a „történelmi körülmények” meg egyebek ugyebár – szóval jól emlékszem, ahogyan visszakérdezett és visszabeszélt egyenesen a sunyi idegen- és hatalompárti zsoldosok képébe vágva: de hát ez itt Magyarország! S az, hogy a legalább félévezrede idegen nagyhatalmi béklyók, kényszerek, befolyások között szenvedő (jobb esetben csak kiszolgáltatott – és nem legázolt – „komp-országi”) magyarság számára az önrendelkezésen alapuló függetlenség miért nem adatik meg maradéktalanul, s mitől vagy miként ne a szabadelvűség tiszta képletének lenne tekinthető például az elszakított, kisebbségbe taszított tömbmagyarság, mondjuk a Székelyföld területi autonómiájának a követelése: ez még tovább lendítő kérdés, sőt talány. Minden igény igazolható liberális elvekkel, kizárólag a magyarság kollektív szabadságjoga nem? Még a teljes körű kulturális autonómia sem az elcsatolt régiókban? Nyilván reálpolitikai belátások vagy belenyugvások magyarázzák, hogy az 1989/90-es rendszerváltozás után oly hamar lekerült a napirendről a függetlenség eszméjének és valóságának a feszegetése. Megérthetők a nemzetek közötti együttműködés bizonyos formáinak a szabad társulásra építkező összetevői. De mi magyarázza a status quo megbonthatóságát (határok, államalakulatok módosíthatóságát) mások számára, és viszont megbonthatatlanságát, sőt megkérdőjelezhetetlenségét a mi számunkra; s hogy az efféle változások soha nem a mi javunkra történnek, nem a remélt nemzeti szuverenitásunkat szolgálják, s leginkább csak lehurrogott óhaj marad még az

anyaország korlátozott gazdasági önrendelkezése is? Magát törvényesnek tekintő posztkommunista párt a magyar nemzeti parlamentben tényleg nem tudja a magyar zászlót önmagában elviselni jelenleg sem: csupán hol ilyen pirossal, hol amolyan kékekkel-sárgával társítva-vegyítve. A függetlenség: pozitív önérték. Szabadon szövetkezni: úgyszintén következhet független érdekből vagy értékből. De újra és mindig külső nagyhatalmi nyomásnak engedni, folyton antiliberalis (és közben liberálisnak hazudott) diktátumok alatt porladni?! - A „mainstream” gyakorlat jelenleg: liberalizmus az, amit a magukat liberálisnak nevezők mondanak vagy parancsolnak (a többinek meg - bocsánat - kuss). Heveny nemzetallergiában (Fekete Gyula szavát kölcsönözve: nemzet-undorban) szenvedő tévécsatornában bölcselkednek, hogy milyen „giccses függetlenségi szólamok”, amikor a magyarok ezeréves államiságról és hasonlókról beszélnek, akár nagyhatalmakat emlékeztetve erre. Hogy józan ésszel persze-persze felfogható, hogy némi gazdasági hátrányt okoz, ha euro-atlanti tiltás nyomán keletre nem szállíthatunk magyar árut, na de a tiltást elrendelő szövetségi rendszerbe tartozni megkérdőjelezhetetlen evidencia, amiről még tanakodni is botrány. És ilyenkor senki nem kérdez rá: muszáj, hogy ami evidens, az tökéletesen ellentétes legyen a józan ésszel? A „magyar” egyébként egyenesen szitokszó; országos napilap vezércikkcímében jelenik meg öles betűkkel: „haverok, buli, magyar bank”. Nyilván a nemzetköziek egyfolytában csak áldozatot vállalnak, ott nincsenek haverok, és zsíroskenyeret ebédelnek (égve a vágtyól, hogy minket megsegíthessenek). Meg hogy átlátnak ám ők a magyar kormány szándékain: a hazai cégeknek akar az kedvezni minden intézkedésével a multik rovására. (Erre is mondhatná szegény Csegey Dénes: ez itt Magyarország. És mi az elvi akadálya, hogy az eddigiektől eltérően most már esetleg a külföldi, multinacionális nagytőke itt - és olcsón - kitermelt luxusprofitja legalább itt is adózzon, kevésbé szegényítve tovább a termelői és fogyasztói gyarmati - újabb amerikai eredetű szóhasználat: „művelési területi” - kiszolgáltatottságban tengődő helyi lakosság és társadalom érdekképviseletére hivatott nemzeti államot?) Hivatalos amerikai nyilatkozat szerint nagyon aggódnak Magyarország függetlenségéért, ha netán keletről kívánnánk gázt vásárolni, mivelhogy Magyarország függetlensége kizárólag akkor biztosítható, ha ugyanazt tőlük és szövetségeseiktől vásároljuk meg. Nincs már szükségük a pénz világhatalmasságainak veszködni sem, hogy egy hároméves óvodás logikai képességét meghaladó mondatformával kíséreljék meg legalább leplezni a mohó nyereszkesedés bohózos ostobaságát. Persze ilyen logikai apróságokra ügyelő gátlásosság akkor sem mutatkozik, amikor tömegtüntetésekben gyalázzák a törvényes magyar kormányt, hogy micsoda diktatúrát vezetett be, és hogy szemernyi szólásszabadság sincs már; és meghalt a sajtószabadság is, hirdetik maguk által üresen hagyott címlapjaikon az újságok, hogy azután a többi oldalon tovább rémüldözzenek és szörnyülködjenek a demokrácia hiányától. Miközben a szó eredeti értelmében tényleg liberális (mert türelmesen megengedő) nemzeti konzervatív irányítású hatóság hímes tojásaként óvja-védi

a szovjet önkényuralmi jelképekkel felszerelkezett (CCCP feliratú trikóban vagy vörös zászlókat bőszen lengetve) gyűlölködő demonstrálókat (ifjú és élemedett korú Lenin-fiúkat), akik „ria, ria, Norvégia!” csataüvöltésekkel éljenzik az őket a felelős magyar kormány ellen uszító és pénzelő norvég alapítványokat – a magyar főváros közepén. És harsogva követelik az európai uniós büntetéseket Magyarország ellen. (Közben e toleranciabajnok liberálisok szabályosan megvernek néhány közibük merészkedő euroszkeptikus és magyar himnuszt éneklő fiatalembert, s a rendőrség is a magyar érzelműeket hurcolja el mint rendbontókat. Vélhetően a „mocskos” nemzeti kormányt gyalázza a rend.) Hogy magyarok sokaságának is lenne érzékenységük, amit sértenek? (Adventkor felállított utcai Krisztus-kereszteket is megrongálva, ledöntögetve?) Ugyan már! Ki törődik ezzel?

A magyar kérdés szerencsére (talán) már nem vagonkérdés. De miért, hogy magukat magyarnak valló millióknak kell naponta azt érezniük: féltő, hogy a váteszi Németh László-i példázatnak soha nem múló aktualitása marad: „Tegyük fel, hogy van Új-Guineában egy párt, amely azt vallja, hogy Új-Guineának az angolokénak kell lennie. A másik szerint Új-Guinea csak a hollandok alatt lehet boldog. S most föláll valaki, és azt kérdi: Nem lehetne Új-Guinea a pápuáké? Ez a – harmadik oldal.” – És valóban nem lehet?!

Mészáros István: Nyúlcsapdaa (papírmetszet, 2007)